

Прослава 65-годишњице победе над фашизмом била је јединствена прилика да се реафирмише питање антифашизма као основне цивилизацијске тековине на којој се заснива савремена Европа. У Русији је грандиозно обележен овај јубилеј, јер је она и поднела највеће жртве у борби против фашизма, а на њеном тлу је немачка војна сила изгубила 75 одсто својих ефектива. Ова велика историјска годишњица је била и прилика да се огласе државници и политичари и искажу приврженост антифашизму. Ту прилику нису пропустили ни државни функционери Хрватске.

Премијерка Хрватске Јадранка Косор на свечаности поводом 65-годишњице победе над фашизмом покушала је да изнесе много изнијансираније ставове који одражавају и даље специфичне хадезеовско схватање хрватског антифашизма. „Антифашизам је уграђен у саме темеље хрватске државности, а без победе над фашизмом не би било ни коначног остваривања доиста неовисне, суверене, демократске и еуропске Хрватске у којој данас живимо у слободи и миру. Хрватски су антифашисти у том рату дали голем допринос ослобађајући земљу од фашистичке и нацистичке окупације. Масовно суделовање нашег народа у антифашистичком покрету сврстало је Хрватску на страну савезника насупрот усташког режима и творевине која није била ни независна ни држава и која је своју квислиншку нарав показала на самом почетку предајом хрватских територија страном окупатору.“

Ови ставови нам веома јасно показују какав је стварни однос према антифашизму у држави која се налази надомак уласка у Европску унију. Слично сврставање на победничку страну одиграло се и након Првог светског рата, а данас је сасвим јасно да је Југославија послужила само као привремена транзитна творевина. Када премијерка Јадранка Косор говори о хрватским антифашистима, она не налази за сходно да помене изузетно велику улогу српског народа у антифашистичкој борби. То је специфична врста ревизије антифашистичке борбе која се може видети у начину како се у овој држави обележава почетак ослободилачког устанка 1941. године.

У тексту „Град устаника и традиције“ Милојко Будимир је писао о томе како се нова хрватска независна држава односи према историјским чињеницама и граду Србу. „Ни најновија историја није заобишла овај лички градић. Да би сачувала голе животе почетком Другог светског рата, а након успоставе Независне Државе Хрватске на овом подручју 27. јула 1941 године, подигнут је устанак. Овај дан, од завршетка Другог светског рата, обележавао се као Дан устанка народа Хрватске против фашизма и нацизма и славио заједно са Даном устанка народа Босне и Херцеговине. Потом је дан

промењен, па је дан антифашистичке борбе у Хрватској постао 22. јун 1941. године када је формиран Сисачки партизански одред. Ово је био тек почетак потискивања истине о учешћу Срба и њиховој улози за време Народно-ослободилачке борбе. За време последњег рата у акцији 'Олуја' срушен је до темеља споменик који је подигнут у знак сећања на те устаничке дане. У илустрованој повијести Хрвата, уопште се не спомињу догађаји у Србу с почетка Другог светског рата, мада се каже како су тога дана српске постројбе (четници) починили геноцид над Хрватима у Босанском Грахову и околним хрватским селима и засеоцима. Али за време и после грађанског рата у Хрватској није страдао само споменик устанка у Србу него је порушено више од 3000 споменика и спомен-обележја. Ова чињеница указује на то да је Хрватска далеко од антифашистичке земље за коју се у свету представља. У акцији хрватске војске и полиције 'Олуја' у августу 1995. године Срб је напустило готово сво становништво. Трагови разарања ни до данас нису отклоњени.“

Веома је важно да се зна неревидирана истина о антифашистичкој борби у Хрватској и стварном доприносу појединих народа јер се говорећи о хрватском антифашизму и хрватским антифашистима обавља већ добро позната политичка манипулација и негирање реалних историјских чињеница. Не сме се и даље пристајати на изједначавање улоге народа у антифашистичкој борби, што је деценијама рађено у социјалистичкој Југославији која се темељила на идеологији братства и јединства и сталном успостављању националне симетрије.

У раду „Улога Срба у стварању НР Хрватске 1941–1945. године“ историчар Велимир Иветић је објавио научно верификоване податке о капиталном доприносу Срба у антифашистичкој борби у Хрватској. „Срби су током већег дела НОБ-а у Хрватској били у већини у партизанским јединицама. Не рачунајући јун и јул 1941, НОБ је у Хрватској трајала 45,5 месеци, а Срби су били у већини у партизанским јединицама 25,5 месеци (до 15. септембра 1943. године, када је наступила капитулација прекретница у Другом светском рату). Наредних 20 месеци Хрвати су били у већини (иако се то не може са сигурношћу рећи за децембар 1943. године и април и мај 1945. године, односно у току операција четири југословенске армије за ослобођење Хрватске и Југославије). Ако се одреди средњи бројчани однос између Срба и Хрвата у јединицама у НОВЈ у Хрватској за све четири ратне године, долази се до закључка да су Срби бројчано више учествовали у оружаном антифашистичкој борби. Бројчани однос за прву ратну годину био је приближно 5:1, а за другу 1,9:1 у корист Срба, док је за трећу био 1,1:1, а четврту 2,1:1 у корист Хрвата. Средњи бројчани однос за све четири године је 1,73:1 у корист Срба. Учешће Срба у односу на целокупно српско становништво било је 11,2%, Хрвата у односу на целокупно хрватско становништво 4,7, тај однос је 2,4:1 у корист Срба.“

Занимљиво је из овог изузетно вредног рада изнети и оцену коју је дао 6. маја 1944.

године врховни комадант НОВЈ британском новинару Ђ. Талботу и америчком С. Прибичевићу о националном саставу партизанских јединица. „По народности НОВЈ је састављен од 44% Срба, 30% Хрвата, 10% Словенаца, 4% Црногораца, 1,5% Муслимана, док остале народности, убрајајући ту и Талијане, сачињавају 6%. Ако се ту рачунају Црногорци као Срби онда је последњи број 49% партизанске војске.“ Ове чињенице треба имати у виду када се говори о антифашистичкој борби у Хрватској, али то очигледно није у видокругу хрватских државних функционера јер они имају своју верзију истине о антифашизму која се уклапа у идеологију домовинско рата који је у темељима хрватске државе настале након разбијања Југославије.

Премијерка Јадранка Кјосор није пропустила прилику да говори о антифашизму као вредности по себи, одбацивању тоталитаристичког режима, антикомунизму уграђеном у преамбулу хрватског устава, супротстављању ревидирању повести. Она је само још једном потврдила базични аксиом савремене хрватске политике да се не могу изједначавати агресор и жртва. „Стога позивам да заштитимо и обранимо и Домовински рат од сваког покушаја релативизације јер је и он био израз слободарског опредељења против новог облика агресије и терора, против политике разарања Слободана Милошевића.“ Ову политичку позицију која повезује антифашизам и Домовински рат бранио је и бивши председник Хрватске Стипе Месић представљен као истакнути антифашиста. „Стварана у НОБ-у Хрватска је одбрањена у Домовинском рату“, истиче Стипе Месић, „и то одбрањена од српског народа који је управо Одлуком заседања Земаљског Антифашистичког вијећа Хрватске због својих изузетних заслуга и жртава у борби против фашизма добио статус конститутивног народа у социјалистичкој и федералној Хрватској.“

Први акт Независне Хрватске Државе након разбијања авнојевске Југославије било је укидање конститутивности српског народа. Тако су се чувале и поштовале тековине антифашистичке борбе на коју се сада тако здушно позивају хрватски државни функционери, јер ако се жели улазак у Европску унију, онда се мора на сваки начин, па и најгрубљим негирањем елементарних историјских чињеница, опет сврстати уз нове победнике.

Очигледно је да је посета премијерке Хрватске Блајбургу одмах након прославе годишњице победе над фашизмом њен конкретан допринос спречавању ревизије историје и осуди комунистичких злочина. И поред њене испразне и пригодне антифашистичке реторике поставља се питање како је могуће да се премијерка Хрватске појављује на месту окупљања следбеника и настављача усташког покрета који су у фашистичким одорама. Јадранка Косор оправдава своју присуство у Блајбургу хуманим разлозима и потребом да се очува сећање и ода пошта онима који су убијени без икаквог права на суђење и који су жртве комунистичког злочина. Не ради се овде о

Хрватски антифашизам и Блајбург

Пише: Маринко Вучинић
недеља, 16 мај 2010 13:11

некаквој дуготрајној парници, већ о конкретном односу према антифашизму, али и према покушајима ревидирања историје, а све то обавијено бригом за одбрану људских права и позивом на Општу декларацију о људским правима Уједињених нација. Једноставно, не може се данас бити на обележавању 65-годишњице победе над фашизмом, а сутра у Блајбургу на комеморацији жртвама комунистичких злочина на којој дефилују припадници усташког покрета у фашистичким одорама.